

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

॥ శ్రీరంగనాథపాదుకాసహస్రం ॥

॥ సంచారపద్ధతిః ఏకాదశీ ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using L^AT_EX, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీమతే నిగమాంత మహాదేశికాయ నమః

॥ సంచారపద్ధతిః ఏకాదశీ ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అగ్రతస్తే గమిష్యామి మృద్నంతీ కుశకంటకాన్ ।
ఇతి సీతాఽపి యద్వృత్తిమియేష ప్రణమామి తాం ॥ 11.1 ॥

శరదః శతమంబ! పాదుకే! స్యాం సమయాహూతపితామహస్తు తాని ।
మణిమంటపికాసు రంగభర్తుః త్వదధీనాని గతాగతాని పశ్యన్ ॥ 11.2 ॥

త్వదధీనపరిక్రమో ముకుందః
తదధీనస్తవ పాదుకే! విహారః ।
ఇతరేతరపారతంత్ర్యమిత్థం
యువయోః సిద్ధమనన్యతంత్రభూమ్నోః ॥ 11.3 ॥

రజసా తమసా చ దుష్టసత్త్వే
గహనే చేతసి మామకే ముకుందః ।
ఉచితం మృగయావిహారమిచ్ఛన్
భవతీమాదృత పాదుకే! పదాభ్యాం ॥ 11.4 ॥

క్షమయా జగతామపి త్రయాణాం
అవనే దేవి! పదావని! త్వయైవ ।
అభిగమ్యతమోఽపి సంశ్రితానాం
అభిగంతా భవతి స్వయం ముకుందః ॥ 11.5 ॥

శిరసా భవతీం దధాతి కశ్చిత్
విధృతః కోఽపి పదస్పృశా భవత్యా ।

ఉభయోర్మధువైరిపాదరక్షే!

త్వదధీనాం గతిమామనంతి సంతః || 11.6 ||

స్పృశతః శిరసా పదేన చ త్వాం

గతిముద్దిశ్య ముకుందపాదుకే! ద్వా

అవరోహతి పశ్చిమః పదాత్ స్వాత్

అధిరోహత్యనఘస్తదేవ పూర్వః || 11.7 ||

సమయేష్వపదిశ్య జైత్రయాత్రాం

వివిధాంతఃపురవాగురావ్యతీతః |

నియతం మణిపాదుకే! భవత్యా

రమతే వర్తమి రంగసార్వభౌమః || 11.8 ||

నిజసంహాననప్రసక్తలాస్యం

చరతి త్వామధిరుహ్యా రంగనాథః |

పదరక్షిణి! పావనత్వమాస్తాం

రసికాస్వాదమతః పరం న విద్మః || 11.9 ||

పదయోరనయోః పరస్య పుంసః

త్వదనుగ్రాహ్యవిహారపద్ధతేర్వా |

శిరసో మణిపాదుకే! శ్రుతీనాం

మనసో వా మమ భూషణం త్వమేకా || 11.10 ||

కృపయా మధువైరిపాదరక్షే!

కఠినే చేతసి మామకే విహర్తుం |

మకుటేషు దివౌకసాం విధత్తే

భవతీ రత్నవిసంస్థలేషు యోగ్యాం || 11.11 ||

చరణద్వయమర్భకస్య శౌరేః

శరదంభోరుహచాతురీధురీణం |

శకటాసురతాడనేఽపి గుప్తం
తవ శక్త్యా కిల పాదుకే! తదాసీత్ || 11.12 ||

ఉత్తస్థుషో రంగశయస్య శేషాత్
ఆస్థానసింహాసనమారురుక్షోః |
మధ్యేనిశాంతం మణిపాదుకే! త్వాం
లీలాపదన్యాససఖీం ప్రపద్యే || 11.13 ||

ప్రాప్తాధికారాః పతయః ప్రజానాం
ఉత్తంసితాముత్తమపాదుకే! త్వాం |
రంగేశితుః స్వైరవిహారకాలే
సంయోజయంత్యంఘ్రిసరోజయుగ్మే || 11.14 ||

త్వయాఽనుబద్ధాం మణిపాదరక్షే లీలాగతిం రంగశయస్య పుంసః |
నిశామయంతో న పునర్భజంతే సంసారకాంతారగతాగతాని || 11.15 ||

వ్యూహానుపూర్వీరుచిరాఽ విహారాఽ
పాదక్రమేణ ప్రతిపద్యమానా |
బిభర్షి నిత్యం మణిపాదుకే! త్వం
మురద్విషో మూర్తిరివ త్రిలోకిం || 11.16 ||

పదేషు మందేషు మహత్స్వపి త్వం
నీరంధ్రసంశ్లేషవతీ మురారేః |
ప్రత్యాయనార్థం కిల పాదుకే! నః
స్వాభావికం దర్శయసి ప్రభావం || 11.17 ||

కృపావిశేషాత్ క్షమయా సమేతాం
ప్రవర్తమానాం జగతో విభూత్యై |
అవైమి నిత్యం మణిపాదుకే! త్వాం
ఆకస్మికిం రంగపతేః ప్రసత్తిం || 11.18 ||

ఉపాగతానాముపతాపశాంత్యైః
 సుఖావగాహం గతిముద్వహాంతిం।
 పశ్యంతి శౌరేః పదవాహినీం త్వాం
 నిమ్నేషు తుంగేషు చ నిర్విశేషాం॥ 11.19 ॥

సహ ప్రయాతా సతతం ప్రయాణే
 ప్రాప్తాసనే సంశ్రితపాదపీఠా।
 అలంఘనీయా సహజేన భూమ్నా
 ఛాయేవ శౌరేర్మణిపాదుకే! త్వం॥ 11.20 ॥

పదస్పృశా రంగపతిర్భవత్యా విచక్రమే విశ్వమిదం క్షణేన।
 తదస్య మన్యే మణిపాదరక్షే! త్వయైవ విఖ్యాతమురుక్రమత్వం॥ 11.21 ॥

సంచారయంతీ పదమన్వతిష్ఠః
 సహాయకృత్యం మణిపాదరక్షే! ।
 మాతస్త్వమేకా మనువంశగోపుః
 గోపాయతో గౌతమధర్మదారాః॥ 11.22 ॥

త్వత్స్త్రివిష్టపచరానసపన్నయిష్యః
 ఆరుహ్యా తార్క్ష్యమవరుహ్యా చ తత్క్షణేన।
 శుద్ధాంతభూమిషు పునర్మణిపాదరక్షే!
 విశ్రామ్యతి త్వయి విహారవశేన శౌరిః॥ 11.23 ॥

విక్రమ్య భూమిమఖిలాం బలినా ప్రదిష్టాం
 దేవే పదావని! దివం పరిమాతుకామే।
 ఆసీదతో దినకరస్య కరోపతాపాత్
 సంరక్షితుం పదసరోజముపర్యభూస్త్వం॥ 11.24 ॥

త్వత్సంగమాన్నను సకృద్విధిసంప్రయుక్తా
 శుద్ధిం పరామధిజగామ శివత్వహేతుం।

రంగాధిరాజపదరక్షిణి! కీదృశీ సా
గంగా బభూవ భవదీయగతాగతేన || 11.25 ||

వృద్ధిం గవాం జనయితుం భజతా విహారాన్
కృష్ణేన రంగరసికేన కృతాశ్రయాయాః |
సంచారతస్తవ తదా మణిపాదరక్షే!
బృందావనం సపది నందనతుల్యమాసీత్ || 11.26 ||

మాతః! శ్రయామయతయా చరణప్రమాణే
ద్వే విక్రమేషు వివిధేషు సహాయభూతే |
నాథస్య సాధుపరిరక్షణకర్మణి త్వం
దుష్కృద్విన్నాశనదశాసు విహంగరాజః || 11.27 ||

పాదావని! క్వచన విక్రమణే భుజానాం
పంచాయుధీ కరరుహైర్భజతే వికల్పం |
నిత్యం త్వమేవ నియతా పదయోర్మురారేః
తేనాసి నూనమవికల్పసమాధియోగ్యా || 11.28 ||

అక్షేత్రవిద్భిరధిగంతుమశక్యవృత్తిః
మాతస్త్వయా నిరవధిర్నిధిరప్రమేయః |
రథ్యాంతరేషు చరణావని! రంగసంగీ
వాత్సల్యనిఘ్నమనసా జనసాత్కృతోఽసౌ || 11.29 ||

సంపద్యతే సముచితం క్రమమాశ్రయంత్యా
సద్వర్తనా భగవతోఽపి గతిర్భవత్యా |
ఈష్టే పదావని! పునః క ఇవేతరేషాం
వ్యావర్తనస్య విషమాదపథప్రచారాత్ || 11.30 ||

రంగేశ్వరేణ సహ లాస్యవిశేషభాజో
శ్రీలోచితేషు తవ రత్నశిలాతలేషు |

మధ్యే స్థితాని కతిచిన్మణిపాదరక్షే!
 సభ్యాన్ విశేషమనుయోక్తుమితి ప్రతీమః || 11.31 ||

నిత్యం పదావని! నివేశ్య పదం భవత్యాం
 నిష్పందకల్పపరిమేయపరిచ్ఛదాని।
 శృంగారశీతశతరాణి భవంతి కాలే
 రంగేశ్వరస్య లలితాని గతాగతాని || 11.32 ||

భోగార్చనాని కృతిభిః పరికల్పితాని
 ప్రీత్యైవ రంగన్యపతిః ప్రతిపద్యమానః।
 పశ్యత్సు నిత్యమితరేషు పరిచ్ఛదేషు
 ప్రత్యాసనం భజతి కాంచనపాదుకే! త్వాం || 11.33 ||

అంతస్తృతీయనయనైః స్వయముత్తమాంగైః
 ఆవిర్భవిష్యదతిరిక్తముఖాంబుజైర్వా।
 న్యస్యంతి రంగరసికస్య విహారకాలే
 వారక్రమేణ కృతినో మణిపాదుకే! త్వాం || 11.34 ||

రంగేశ్వరే సమధిరూఢవిహంగరాజే
 మాతంగరాజవిధృతాం మణిపాదుకే! త్వాం।
 అన్వాసతే విధృతచారుసితా తపత్రాః
 స్వర్గోకసః సుభగచామరలోలహస్తాః || 11.35 ||

విష్ణోః పదం గతివశాదపరిత్యజంతీం
 లోకేషు నిత్యవిషమేషు సమప్రచారం।
 అన్వేతుమర్హతి ధృతామఖిలైః సురేంద్రైః
 గంగా కథం సు గరుడధ్వజపాదుకే! త్వాం || 11.36 ||

భిక్షామపేక్ష్య దనుజేంద్రగృహం ప్రయాతుః
 గుప్త్యై గవాం విహారతో వహతశ్చ దూత్యం।

తత్తాదృశాని చరణావని! రంగభర్తుః
 త్వత్సంగమేన సుభగాని విచేష్టితాని || 11.37 ||

నిర్వ్యజ్యమాననవతాళలయప్రథిమ్నా
 నిర్యంత్రణేన నిజసంచరణక్రమేణ |
 మృద్నాసి రంగనృపతేర్మణిపాదుకే! త్వం
 దుఃఖాత్మకాఽ ప్రణమతాం దురితప్రరోహాఽ || 11.38 ||

నిత్యం య ఏవ జగతో మణిపాదరక్షే!
 సత్తాస్థితిప్రయతనేషు పరం నిదానం |
 సోఽపి స్వతంత్రచరితస్త్వదధీనవృత్తిః
 కా వా కథా తదితరేషు మితంపచేషు || 11.39 ||

నిర్విష్టనాగశయనేన పరేణ పుంసా
 న్యస్తే పదే త్వయి పదావని! లోకహేతోః |
 స్వర్గౌకసాం త్వదనుధావనతత్పరాణాం
 సద్యః పదాని విపదామపదం భవంతి || 11.40 ||

శరదుపగమకాలే సంత్యజఽ యోగనిద్రాం
 శరణముపగతానాం త్రాణహేతోః ప్రయాస్యఽ |
 జలధిదుహితురంకాన్మందమాదాయ దేవి!
 త్వయి ఖలు నిదధాతి స్వం పదం రంగనాథః || 11.41 ||

స్పృశసి పదసరోజం పాదుకే! నిర్విఘాతం
 ప్రవిశసి చ సమస్తాం దేవి! శుద్ధాంతకణ్ఠ్యాం |
 అపరమపి మురారేః పూర్వమాభీరకన్యా-
 స్వభిసరణవిధీనామగ్రిమా సాక్షిణీ త్వం || 11.42 ||

ప్రతిభవనమనన్యే పాదుకే! త్వత్ప్రభావాత్
 వివిధవపుషి దేవే విభ్రమద్యూతకాలే |

అభిలషితసపత్నీ గేహయాత్రావిఘాతం
 గ్రహాయతి రహసి త్వాం షోడశస్త్రీసహస్రం॥ 11.43 ॥

తటభువి యమునాయాశ్చన్నవృత్తౌ ముకుందే
 ముహూరధిగమహేతోర్ముహ్యతాం యౌవతానాం।
 శమయితుమలమాసీచ్ఛంఖచక్రాదిచిహ్నా
 ప్రతిపదవిచికిత్సాం పాదుకే! పద్ధతిస్తే॥ 11.44 ॥

అధిగతబహుశాఖాః మంజువాచః శుకాదీః
 సరసిజనిలయాయాః ప్రీతయే సంగ్రహీతుం।
 ప్రకటితగుణజాలం పాదుకే! రంగబంధోః
 ఉపనిషదటవీషు క్రీడితం త్వత్సనాథం॥ 11.45 ॥

మునిపరిషది గీతం గౌతమీరక్షణం తే
 ముహూరనుకలయంతో మంజువాచః శకుంతాః।
 ఉషసి నిజకులాయాదుత్థితా దండకేషు
 స్వయమపి పదరక్షే! స్వైరమామ్రేడయంతి॥ 11.46 ॥

యమనియమవిశుద్ధైర్యం న పశ్యంతి చిత్తైః
 శ్రుతిషు చుళకమాత్రం దృశ్యతే యస్య భూమా।
 సులభనిఖిలభావం మాంసదృష్టేర్జనస్య
 స్వయముపహరసి త్వం పాదుకే! తం పుమాంసం॥ 11.47 ॥

నిధిమివ నిరపాయం త్వామనాదృత్య మోహాత్
 అహమిహ మమ దోషం భావయన్ క్షుద్రమర్థం।
 మయి సతి కరుణాయాః పూర్ణపాత్రే త్వయా కిం
 పరముపగమనీయః పాదుకే! రంగనాథః॥ 11.48 ॥

కమపి కనకసింధోః సైకతే సంచరంతం
 కలశజలధికన్యామేదినీదత్తహస్తం।

అనిశమనుభవేయం పాదుకే! త్వయ్యధీనం
 సుచరితపరిపాకం సూరిభిః సేవనీయం || 11.49 ||

పరిసరముపయాతా పాదుకే! పశ్య మాతః
 కరణవిలయభేదాత్ కాందిశికే వివేకే |
 పురుషముపనయంతీ పుండరీకాక్షమగ్రే
 పునరుదరనివాసక్లేశవిచ్ఛేదనం నః || 11.50 ||

సా మే భూయాత్ సపది భవతీ పాదుకే! తాపశాంత్యై
 యామారూఢో దివమివ శుభైః సేవ్యమానో మరుద్భిః |
 సౌదామన్యా సహ కమలయా సహ్యాజువృద్ధిహేతుః
 కాలే కాలే చరతి కరుణావర్షకః కృష్ణమేఘః || 11.51 ||

సత్యాల్లోకాత్ సకలమహితాత్ స్థానతో వా రఘూణాం
 శంకే మాతః! సమధికగుణం సైకతం సహ్యాజుయాః |
 పూర్వంపూర్వం చిరపరిచితం పాదుకే! యత్ త్యజంత్యా
 నీతో నాథస్తదిదమితరన్నీయతే న త్వయాఽసౌ || 11.52 ||

అగ్రే దేవి! త్వయి సుమనసామగ్రిమైరంతరంగైః
 విన్యస్తాయాం వినయగరిమావర్జితాదుత్తమాంగాత్ |
 దత్తే పాదం దరముకుళితం త్వత్ప్రభావాతిశంకీ
 దేవః శ్రీమాన్ దనుజమథనో జైత్రయాత్రాస్వనన్యః || 11.53 ||

పౌరోదంతాన్ పరికలయితుం పాదుకే! సంచరిష్టోః
 వ్యక్తావ్యక్తా వశికవిశిఖావర్తినీ రంగభర్తుః |
 వేలాతీతశ్రుతిపరిమళైర్వ్యక్తిమభ్యేతి కాల్యే
 విన్యాసైస్తే విబుధపరిషన్మౌళివిన్యాసదృశ్యైః || 11.54 ||

ఆసంస్కారాత్ ద్విజపరిషదా నిత్యమభ్యస్యమానా
 శ్రేయోహేతుః శిరసి జగతః స్థాయినీ న్వేన భూమ్నా |

రంగాధీశే స్వయముదయిని క్షేప్తుమంధం తమిస్రం
 గాయత్రీవ త్రిచతురపదా గణ్యసే పాదుకే! త్వం || 11.55 ||

భవతీం పరస్య పురుషస్య రంగిణో
 మహిమానమేవ మణిపాదు! మన్మహే! |
 కథమన్యథా స్వమహిమప్రతిష్ఠితః
 ప్రతితిష్ఠతి త్వయి పదాత్పదం ప్రభుః || 11.56 ||

తిథిరష్టమీ యదవతారవైభవాత్
 ప్రథమా తిథిస్త్రజగతామజాయత |
 మణిపాదుకే! తముపనీయ వీధికాసు
 అతిథీకరోషి తదనన్యచక్షుషాం || 11.57 ||

అపారప్రఖ్యాతేరశరణశరణ్యత్వయశసా
 నను త్వం రంగేందోశ్చరణకమలస్యాపి శరణం |
 యయా లభ్యః పంగుప్రభృతిభిరసౌ రంగనగర-
 ప్రతోశీపర్యంతే నిధిరనఘవాచాం నిరవధిః || 11.58 ||

తత్త్వాసగృహాంగణప్రణయినః శ్రీరంగశృంగారిణో
 వాల్మఖ్యాదవిభక్తమంధరగతిస్త్యం మే గతిః పాదుకే! |
 లీలాపంకజహల్లకోత్పలగళన్మాధ్వీకసేకోత్థితా
 యత్రామోదవికల్పనా వివృణుతే శుద్ధాంతవారక్రమం || 11.59 ||

సంభవతు పాదరక్షే! సత్యసుపర్ణాదిరౌపవాహ్యగణః |
 యాత్రాసు రంగభర్తుః ప్రథమపరిస్పందకారణం భవతీ || 11.60 ||

|| ఇతి శ్రీపాదుకాసహస్రే సంచారపద్ధతిః ఏకాదశీ ||

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంత గురవే నమః ||